

מראי מקומות, שיעור מאת הג"ר מרדכי קורנפלד שליט"א

ערובין מד. - בענין מחיצה של בני אדם

1. עירובין מג: וז"ל, "נחמיה בריה דרב חנילאי משכתייה שמעתא ונפק חוץ לתחום אמר ליה רב חסדא לרב נחמן נחמיה תלמידך שרוי בצער אמר לו עשה לו מחיצה של בני אדם ויכנס יתיב רב נחמן בר יצחק אחוריה דרבא ויתיב רבא קמיה דרב נחמן אי"ל רב נחמן בר יצחק לרבא מאי קא מבעיא ליה לרב חסדא אילימא בדמלו גברי עסקינן וקא מבעיא ליה הלכתא כרבן גמליאל או אין הלכה כר"ג או דילמא בדלא מלו גברי עסקינן וקא מבעיא ליה הלכה כרבי אליעזר או אין הלכה כר"א פשיטא בדלא מלו גברי עסקינן דאי סלקא דעתך בדמלו גברי עסקינן מאי תיבעי ליה האמר רב הלכה כר"ג בדיר וסהר וספינה אלא ודאי בדלא מלו גברי עסקינן ודר' אליעזר קמיבעיא ליה דיקא נמי דקאמר ליה יכנס מאי יכנס לאו בלא מחיצה"

2. עירובין ס: תוס' ד"ה כאן, וז"ל, "

3. חזון איש ליקוטים סימן א' סק"ב

4. ריטב"א מד. ד"ה או דילמא, וז"ל, "ושמעתי מהכא דלר' אליעזר אפילו המוקף מחיצה חוץ לתחומו יש לו שתי אמות חוץ למחיצה שאם לא כן הכא דלא מלו גברא ונשארו שתי אמות היאך יכנס באותן שתי אמות וכי תימא דטעמא דר' אליעזר משום דשתי אמות הסמוכים לתחום לא חשיבי הא ליתא דלקמן אמרינן בהדיא גמרי' מי שיצא ברשות דטעמא דר' אליעזר משום הבלעת תחומין והכי נמי אמרי' בסוף פרקין דר' אליעזר כגון דקאי בתרתי ועייל חדא ואם כן הא דר'אליעזר עדיפא מדר"ג"

5. מג: תוס' ד"ה אילימא, וז"ל, "אילימא בדלא מלו גברי. ואם תאמר כי לא מלו גברי נמי ילך אל מקום שהמחיצה מגעת ואחר כך יעשה היקף אחר עד שיגיע לתחום ויש לומר כיון שכבר עשו פעם אחת ידעו שלדעת כן עשו ואסור מכאן ואילך כדמסיק בסמוך בשמעתין: "

6. שלחן ערוך אורח חיים סימן שס"ב סעיף י', וז"ל, "אם עשה צורת פתח, אפי' לפרצה יתירה מעשר, מותר. ואפי' לא נעץ אלא ארבע קונדיסין בארבע רוחות ועשה צורת פתח על גביהן, מותר. והני מילי בחצר ומבוי שיש בהם דיוורין, אבל בבקעה לא מהני בשביל הרוחות על ידי צורת פתח. ולהרמב"ם אין צורת הפתח מועיל לפרצה יותר מעשר, אלא אם כן עומד מרובה על הפרוץ (ואז מהני אפי' בבקעה בכל הרוחות) (ב"י בשם סמ"ג וסמ"ק)."

שם סעיף ז', וז"ל, "יש מי שאומר שלא יעמיד אותם אדם שהוא רוצה להשתמש במחיצה זו, אלא יעמיד אותם אחר שלא לדעתו. הגה: ואין לעשות מחיצה של בני אדם רק בשעת הצורך ובשעת הדחק. ואם שכח דבר אחד ברשות הרבים, יותר עדיף להוליך שם תינוקות שיביאו הדבר בלא מחיצה מלעשות מחיצה של בני אדם ושיביאנו גדול (ב"י בשם שבולי הלקט סמ"ג וס"ה)."

מגן אברהם שם סק' יד, וז"ל, "כ' המ"מ פט"ו שאמרו כן בגמ' שאם היתה נעשית לדעת נחמיה היה אסור לו ליכנס וכי' ע"ש ודבריו צ"ע דלא ידעני היכא רמיזא ועוד דהא אמרי' בגמ' עושה אדם את חבירו דופן כדי שיאכל וישתה וישן שם כו' משמע

שעושה ע"ד לטלטל ואפ"ה שרו וצ"ע ואפשר דמ"ה כתב שהרשב"א חולק עמ"ש
ס"ג:"

ט"ז שם סק' ג'

7. גמ' מד., וז"ל, "הנהו זיקי דהוה שדיין בריסתקא דמחוזא בהדי דאתא
רבא מפירקיה אעלינהו ניהליה לשבתא אחריתי בעי עיילינהו ואסר להו
דהוה ליה כלדעת ואסור"

ורש"י שם ד"ה זיקי, וז"ל, "זיקי. נודות ושל רבא הוו:"

ושם ד"ה בהדי דאתי, וז"ל, "בהדי דאתי רבא מפירקיה. והיה גדוד דשומעי
הדרשה באין אחריו נטלן שמש והביאן בתוך מחיצות הבאין:"

8. תוס' מד. ד"ה או דילמא, וז"ל, "או דילמא בדמלו גבי עסקינן. והשתא
אפי' אי אין הלכה כרבי אליעזר יכנס וא"ת כיון דאמרי רבנן אפי' אמה
אחת לא יכנס אע"פ שד' אמות שלו מובלעות בתוך התחום ראשון ה"נ כי
מלו גברי מחיצות ומגיעות תוך התחום לא יכנס ויש לומר דלא דמי דהכא
כשתסלק מחיצה דגברי וכבר יצא ע"י מחיצה מארבע אמות שנתנו לו
חכמים ומעתה היה ליתן לו ארבע אמות אחרות וכיון שהוא בתחום
ראשון לא ניתן לו ד' אמות אחרות אלא חוזר לתחומו הראשון אבל
בהבלעת ד' אמות שלא הפסיד בכניסתו ד' אמות לא יכנס:"